

Š i f r a k a n d i d a t a :

--

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

PSIHOLOGIJA

==== Izpitna pola 3 =====

Ponedeljek, 1. junij 2009 / 90 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva konceptna lista in dva ocenjevalna obrazca.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca). Svojo šifro vpišite tudi na konceptna lista.

Izpitna pola vsebuje 4 strukturirane naloge, od katerih izberite 3. Pri vsaki nalogi tudi označite, na kateri del odgovarjate (A, B ali C). Število točk, ki jih lahko dosežete, je 33; vsaka naloga je vredna 11 točk.

V preglednici z "x" zaznamujte, katere naloge naj ocenjevalec oceni. Če tega ne boste storili, bo ocenil prve tri naloge, ki ste jih reševali.

1	2	3	4

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapisi na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami. Osnutki rešitev, ki jih lahko napišete na konceptna lista, se pri ocenjevanju ne upoštevajo.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

Prazna stran

OBRNITE LIST.

1. Spomladji zacvetijo tulipani v prečudovitih barvah. Spretni vrtnarji jih znajo posaditi tako, da so iz daljave videti kakor prepoznavne podobe. Šele ko se jim približamo, vidimo, da vtič podobe sestavljajo rože, ki so glede na svojo barvo in velikost načrtno posajene v neko obliko. Tako je lahko na gredi med množico modrih tulipanov opaziti podobo lune in zvezd iz rumenih tulipanov.

- A) Na gredi med modrimi tulipani zaznamo podobo, ki jo ustvarjajo rumeni tulipani zaradi načela lika in podlage. Opišite to načelo.
Poimenujte in opišite še načelo organizacije zaznav, ki omogoča, da tulipane iste barve zaznavamo kot celoto. (3 točke)

B) Opišite in s primeri ponazorite še tri druga načela zaznavne organizacije.
Ponazorjena načela tudi pojmenujte. (4 točke)

C) Presodite, kateri dejavniki vplivajo na zaznavanje, in pojasnite njihove vplive. (4 točke)

2. Suzanne Kobasa je primerjala dve veliki skupini ljudi, ki jim je bilo skupno to, da so vsi pogosto doživljali stres, vendar so bili v eni skupini redko bolni, v drugi pa pogosto. Zanimalo jo je, v čem je razlika med temu dvema skupinama. Odkrila je tri pomembne sestavine: izvanost, angažiranost in nadzor, ki jih je poimenovala s skupnim imenom osebnostna čvrstost.

Iz učbenika Uvod v psihologijo (A. Kompare, M. Stražišar, I. Dogša, T. Vec in J. Curk)

- A) Opišite tri pomembne sestavine osebnostne čvrstosti. (3 točke)

B) Vse tri sestavine osebnostne čvrstosti ponazorite z dogodkom, ko posameznik izgubi službo. Katera bi bila dva možna načina nekonstruktivnega spoprijemanja z omenjenim položajem? (4 točke)

C) Presodite, kakšne so lahko pozitivne in negativne posledice stresa za posameznika, in utemeljite presoje. (4 točke)

3. Ljudje poskušamo razumeti različne duševne pojave, ugotoviti vzroke vedenja drugih ljudi ali pojasniti razlike med nami. Neznanstvena ali laična pojmovanja, ki jih pri tem oblikujemo, so pogosto zmotna in neutemeljena. Na primer, med ljudmi je razširjeno prepičanje, da je spomin podoben skladišču, v katerem ostanejo stvari, potem ko so enkrat shranjene, nedotaknjene. Vendar psihološke raziskave kažejo drugače. Psihologi so z različnimi eksperimenti ugotovili, da nastajajo v spominu količinske in kakovostne spremembe.

- A) Navedite stopnje, skozi katere poteka znanstveno spoznavanje. (3 točke)

B) Primerjajte znanstveno in neznanstveno spoznavanje duševnosti. Zamislite si eksperiment, s katerim bi lahko proučevali spomin, in ga opišite. (4 točke)

C) Presodite ter pojasnite prednosti in pomanjkljivosti eksperimenta kot metode v psihologiji. (4 točke)

4. Jože je učitelj in včasih potrebuje precej samoobvladovanja, da v razredu nadzoruje svoja čustva. Ko so učenci nekega dne med poukom klepetali, jih je nekajkrat opozoril. Klepet se ni polegel in Jože je začutil pospešeno bitje srca, postal mu je vroče, dlani so se mu potile in le s težavo je navidezno ohranil mirno kri.

- A) Poimenujte čustvo, ki se je pojavilo pri Jožetu. Opredelite to čustvo glede na vrednost in glede na sestavljenost. (3 točke)

B) Čustvena stanja lahko nastanejo tudi kot afekti. Pojasnite pojmem afekta. Ponazorite položaj, v katerem je Jože, tako da bo njegovo čustveno stanje v tem položaju predstavljeno kot afekt. (4 točke)

C) Presodite pomen čustev v medsebojnih odnosih in utemeljite svoje presoje. (4 točke)

Prazna stran